

OPENDEUR VAN DE VIER HOGE RECHTSCOLLEGES

Grondwettelijk Hof | Hof van Cassatie | Raad van State | Rekenhof

BRUSSEL | 25 OKTOBER 2025

in het kader van de Europese dag voor Justitie

GRONDWETTELIJK HOF

Het **Grondwettelijk Hof** waakt erover dat de verschillende wetgevers in België (de Federale wetgever en de wetgevers van de Gemeenschappen en de Gewesten) de Grondwet respecteren.

'Arbiter' van het federalisme

Het Hof werd oorspronkelijk opgericht als een scheidsrechter voor de verschillende spelers in het Belgische federalisme. Vanaf 1970 evolueerde België immers van een eenheidsstaat, met één enkele wetgever, tot een federale Staat, waarin ook gemeenschappen en gewesten hun eigen wetten (maar dan met de naam 'decreten' en 'ordonnanties') kunnen aannemen. Als 'Arbitragehof' was het de taak van het Hof om te controleren of die verschillende wetgevers elk binnen hun eigen bevoegdheden bleven.

Bewaker van de mensenrechten

De opdracht van het Hof werd vervolgens langzaamaan uitgebreid. Vandaag gaat het Hof ook na of wetten, decreten en ordonnanties de grondrechten in acht nemen die door de Grondwet worden gewaarborgd, zoals het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, het recht op eerbiediging van het privéleven, de vrijheid van meningsuiting. Die evolutie werd ook weerspiegeld in de naam van het Hof: in 2007 is het 'Arbitragehof' het 'Grondwettelijk Hof' geworden.

Beroepen van burgers en organisaties, vragen van rechters

Een zaak kan op twee manieren bij het Grondwettelijk Hof worden ingediend.

De eerste manier is het **vernietigingsberoep**: wanneer een nieuwe wet, decreet of ordonnantie wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, hebben alle personen die rechtstreeks en ongunstig worden geraakt door die norm, en ook de verschillende regeringen en parlementen, zes maanden om de vernietiging ervan te vragen. Wanneer het Hof een wet vernietigt, betekent dit in principe dat die met terugwerkende kracht verdwijnt.

De tweede manier is via de zogenaamde **prejudiciële vraag**: wanneer een rechtbank twijfelt aan de grondwettigheid van een wet, decreet of ordonnantie die zij moet toepassen om een zaak op te lossen, moet zij die norm aan het Hof voorleggen ter controle. Als het Hof oordeelt dat er inderdaad een probleem is, mag de rechtbank die norm niet toepassen.

PRAKTISCH

Videovoorstelling en interactieve expo

begeleid door de (oud-) magistraten van het Hof.
U kan bij hen terecht met al uw vragen over de Grondwet, de Rechtsstaat en de arresten van het Hof.

Open van 10.00 tot 17.00 u.
Kinderen welkom!

Grondwettelijk Hof | Koningsplein 7, 1000 Brussel | nl.const-court.be

 Constitutional Court of Belgium

● HOF VAN CASSATIE

Het **Hof van Cassatie** neemt een centrale rol op in de goede werking van de rechtsstaat. Het vervult immers een unieke en maatschappelijk belangrijke opdracht in het kader van de rechtszekerheid, de rechtsvorming en de rechtsbescherming.

Met dit doel **controleert** het Hof van Cassatie **de wettigheid van gerechtelijke beslissingen** (d.w.z. de vonnissen van de rechtbanken en de arresten van de hoven van beroep), zonder daarbij te oordelen over feitelijke betwistingen. Het Hof onderzoekt dus niet of iemand schuldig is, maar gaat na of de rechter die iemand schuldig heeft verklaard dit heeft gedaan met respect voor de wet en de rechtsregels.

Het Hof van Cassatie draagt in zijn arresten bij aan de rechtsontwikkeling door een **eenvormige uitlegging** te geven aan rechtsregels. Die uitlegging vormt een leidraad voor andere rechters bij het interpreteren van de wet en waarborgt over het hele land de gelijkheid van de burgers voor de wet.

Het Hof van Cassatie kan ook corrigerend optreden in het geval de beslissing van de rechter niet regelmatig is gemotiveerd, de rechter niet heeft geantwoord op alle argumenten die een partij heeft ontwikkeld in conclusies of de draagwijdte van een akte die hem werd voorgelegd heeft miskend. Hierdoor wordt aan de individuele rechtzoekende de noodzakelijke rechtsbescherming gewaarborgd.

Er bestaat voor geheel België een Hof van Cassatie. Dit Hof treedt niet in de beoordeling van de zaken zelf.

(artikel 147 van de Grondwet)

Wanneer het Hof een **onregelmatigheid** vaststelt, wordt de rechterlijke beslissing **vernietigd** en moet een andere rechter de zaak opnieuw onderzoeken en berechten.

Het Hof van Cassatie, dat wordt geleid door een eerste voorzitter, bestaat uit een burgerlijke, een penale en een sociale kamer met elk een Franstalige en een Nederlandstalige afdeling. Het **parket** bij het Hof van Cassatie, dat wordt geleid door de procureur-generaal, vervult een specifieke rol die verschilt van de andere parketten. Het **oefent de strafvordering niet uit** maar geeft als '**amicus curiae**' een onafhankelijk advies aan het Hof over de gestelde rechtsvragen.

Het Hof en zijn parket worden juridisch ondersteund door referendarissen en administratief ondersteund door de griffie, het parketsecretariaat en de vertaaldienst. Als aparte beheersentiteit worden het Hof van Cassatie en zijn parket bijgestaan door de steundienst (personeel, financiën, ICT, communicatie).

PRAKTISCH

Rondleiding over de opdracht en de werking van het Hof van Cassatie

Parcours van een uur, in groepen van 30 personen, in het Nederlands om 10.00, 11.00, 13.00, 14.00 en 15.00 u.

Toegang tot het Justitiepaleis via het Poelaertplein, langs de zijingang aan de kant van de Marollenlift.

Toegang voor personen met beperkte mobiliteit: Wolstraat 25.

Kinderen welkom!

Voorzie voldoende tijd om de veiligheidscontrole aan de ingang te passeren.

RAAD VAN STATE

Vanaf zijn ontstaan in 1948 heeft de **Raad van State** twee belangrijke opdrachten: enerzijds is hij de onafhankelijke juridische **adviseur** van de verschillende regeringen en parlementen, anderzijds is hij de hoogste algemene **bestuurs-rechter** van het land. Die twee opdrachten van de Raad van State worden uitgeoefend door twee verschillende afdelingen.

De **afdeling wetgeving** geeft **adviezen** over nieuwe regelgeving. Zij onderzoekt daarbij of de nieuwe regelgeving in overeenstemming is met de Grondwet, de fundamentele rechten en vrijheden en de bevoegdheidsverdeling tussen de Gemeenschappen, de Gewesten en de federale Staat. De Raad van State waakt aldus over de kwaliteit van de wetgeving, in alle aangelegenheden die

de samenleving aanbelangen. Hoewel de adviezen niet dwingend zijn voor de regering of de wetgever, gaat van deze adviezen een groot gezag uit en zijn zij een belangrijk element in het regelgevend en wetgevend optreden.

De **afdeling bestuursrechtspraak** doet in haar **arresten** uitspraak over geschillen tussen burgers of ondernemingen en administratieve overheden in verschillende domeinen van het administratief recht. Zij beschermt aldus de rechtsonderhorigen tegen onwettige beslissingen. Wanneer zij tot het besluit komt dat de beslissing onwettig is, kan ze deze beslissing vernietigen of schorsen en zelfs een schadevergoeding tot herstel toekennen voor de geleden schade. De afdeling bestuursrechtspraak is ook in laatste aanleg cassatie-rechter voor beslissingen van (lagere) administratieve rechtscolleges.

De arresten en adviezen van de Raad van State worden uitgebracht na een dubbel onderzoek, vooreerst uitgevoerd door een auditeur en vervolgens door een kamer samengesteld uit staatsraden. In de uitoefening van hun ambt zijn deze magistraten onafhankelijk en kunnen zij rekenen op de bijstand van de griffiers en andere ondersteunende diensten.

Het coördinatiebureau van de Raad van State houdt de stand van de wetgeving bij en stelt deze documentatie onder meer ter beschikking van het publiek.

Door middel van deze opdrachten beschermt de Raad van State de burgers tegen onwettige beslissingen van de overheid en waakt hij over een correcte en duidelijke regelgeving. Op die manier is hij een van de pijlers van de rechtsstaat in België.

PRAKTISCH

Van 10.00 tot 17.00 u. zijn er rondleidingen met korte uiteenzettingen over de werking en de opdrachten van de Raad van State.

Om 10.30 en 14.30 u. kan u een fictieve zitting in de afdeling bestuursrechtspraak bijwonen, waarvoor u vooraf kan inschrijven via opendeur@raadvst-consetat.be. Kinderen welkom!

Het **Rekenhof** werd opgericht in 1830. Het is een onafhankelijke, grondwettelijke instelling die in opdracht van de wetgevende macht de financiën controleert van de Staat, de gemeenschappen en gewesten, de openbare instellingen en de provincies. Het staat de parlementen en de provincieraden bij in hun toezicht op de inning en het gebruik van overheidsgeld.

Het Rekenhof bestaat uit een Nederlandse kamer en een Franse kamer die samen de algemene vergadering vormen. Elke kamer is samengesteld uit een voorzitter, vier raadsheren en een griffier. Het Rekenhof heeft daarnaast zowat 500 personen in dienst, gelijk verdeeld onder Nederlandstaligen en Franstaligen. Ongeveer twee derde oefent het ambt van auditeur of controleur uit; de andere personeelsleden werken ondersteunend.

Begrotingsanalyse

Het Rekenhof onderzoekt de ontwerpbegrotingen die de regeringen indienen en bezorgt zijn commentaar aan het betrokken parlement voor de goedkeuring van de begroting.

Financiële controle

De overheidsdiensten bezorgen jaarlijks hun rekeningen aan het Rekenhof, dat ze controleert of certificeert. Daarbij gaat het na of de financiële stukken betrouwbaar, juist en volledig zijn.

Wettigheids- en regelmatigheidscontrole

Het Rekenhof controleert of de ontvangsten en uitgaven wettig en regelmatig zijn en overeenstemmen met de begrotingswetten. Het gaat na of de rechtsregels correct worden toegepast bij overheidsopdrachten, subsidies, de aanwerving van overheidspersoneel enz.

**Controleren,
evalueren,
informer**

Controle van de goede besteding van de overheidsgelden

Om de goede besteding van het overheidsgeld te onderzoeken, gaat het Rekenhof na of de overheid haar beleid uitvoert volgens de principes van goed beheer en daarbij voldoet aan de criteria van zuinigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid.

Specifieke opdrachten

In het kader van behoorlijk bestuur publiceert het Rekenhof jaarlijks de lijsten van mandaten en beroepen van openbare mandatarissen. Het geeft een advies over de verkiezingsuitgaven en de jaarrekeningen van de politieke partijen en controleert de rekeningen van de parlementen.

Tot slot heeft het Rekenhof ook een rechtsprekende bevoegdheid. Het bepaalt daarbij de mate waarin de rekenplichtigen aansprakelijk zijn als hun kas een tekort vertoont.

Het Rekenhof bezorgt de resultaten van zijn controles aan de parlementen en de provincieraden via jaarlijkse boeken en afzonderlijke verslagen. Die zijn allemaal ter beschikking op **rekenhof.be**.

PRAKTISCH

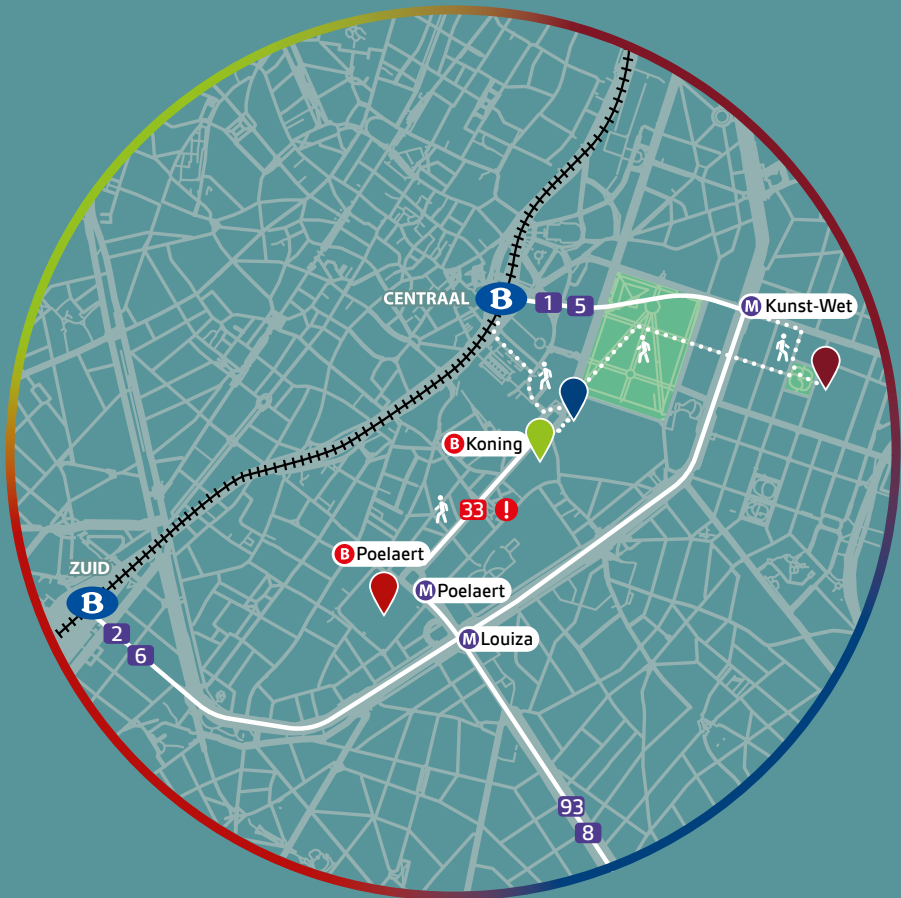
Auditeurs stellen in de zittingzalen van het historische gedeelte van het gebouw de opdrachten van het Rekenhof voor. Parcours van een uur, in groepen van 25 personen.
Vertrek Nederlandstalige groepen: op het uur en het halfuur, van 10.00 tot 16.30u.
Kinderen welkom!

Rekenhof | Regentschapsstraat 2, 1000 Brussel | rekenhof.be

 Rekenhof

HOE BEREIKT U ONS?

Hof van Cassatie

Rekenhof

Grondwettelijk Hof

Raad van State

MET HET OPENBAAR VERVOER

Centraal station > metrolijn 1 of 5 tot aan **Kunst-Wet**, voor de **Raad van State**.

Via de Kunstberg bereikt u te voet het **Grondwettelijk Hof** en het **Rekenhof**.

Zuidstation > metrolijn 2 of 6 > **Louiza**, vervolgens 200 meter te voet richting Poelaertplein, voor het **Hof van Cassatie** (Justitiepaleis). Buslijn 33 verbindt het Justitiepaleis met het Koningsplein.

! In functie van de werken in de Regenschapsstraat kan de verkeerssituatie wijzigen.

TE VOET

Tussen het **Hof van Cassatie** en de **Raad van State** gaat het bergop (richting van de Raad van State) of bergaf (richting van het Hof van Cassatie) voorbij het **Grondwettelijk Hof** en het **Rekenhof**.

#EuropeanDayOfJustice

